

Orðaskifti:

Kunning til objektivan serfrøðing

Tað tykist sera undarligt at sokallaði »objektivi« sakunnleikin í mongum føri »gloymir« størsta bólkin av føroyingum, nevniliga sambandsveingin.

Tað er einki at dylja, at hesin vongur er styrktur nógv eftir valið, hóast loysingarvongurin hevur játta sær sjálvum tíggjutals milli-ónir krónur, at propagandera fyri sínum boðskap, bæði uttan og innanlands. Ein boðskap, ið beinanvegin skramblar saman, um ein objektivur serfrøðingur, journalistur ella vanligur føroyingur setir ein ella fleiri kritiskar spurningar.

Tíverri sgeigia vit alt ov lítið av hesum spurningum, ikki minst frá SVF, ið fyri kortum vildi »halda fram við seriosum djúptøknum journalistikki – **sum vanligt!**«. Hava teir stilla ein einasta kritiskan djúptóknan

spurning viðvíkjandi livimøguleikum føroyinga í einum fullveldi kontra ríkisfelagsskapi? Eg havi ikki hoyrt slíkan ella líknandi spurningar - tíverri. Tí tykist djúptøkni journalistikkurin hjá nokrum mest at líkjast journalistikki handan Jarn-tjaldi fyri nøkrum árum síðani, har journalistar runnu ørindir fyri ávíska politiska hugsjón.

Kunning til J Mørkøre: Í øllum lítilátni vil eg kunna um, at tygum tykjast at gloyma (helst »objektivt serfrøðisliga«), at tað er ein flokkur, ið eitur Sambandsflokkurin.

Hesin flokkur var stovnaður í 1906-7, og hevur altíð havt stóra undirtøku ímillum veljarnar. Til dømis var hann størsti flokkur á Tingi frá 1994 til 1998.

• Hetta tíðarskeið hevði

hann løgmann.

- Undir leiðslu av hesum Sambandsflokki fór aftur at ganga betri í Føroyum, eftir at loysingarflokkar høvdu rent Føroyar á húsangang. Stóra figgjarlógar undirskots evjan var til eitt munastórt yvirskot
- Figgjarliga fór aftur at ganga betur í Føroyum.
- Meðan hesin flokkur sat við ræði, lækkaði skattatryst føroyinga við 500 milliónum krónum, og var ikki heimsins hægsta longur. (tíverri er hendan skattaletta gongd nú steðgað eftir at Sambandsflokkurin fór úr samgongu)
- Nú metir Sambandsflokkurin, at tíðin er komin, at gera ríkisrættarligar broytingar.**
- Hann vil fremja broytingar, men vil ikki úr ríkisfelagsskapinum.

- Hann vil hava eitt greitt býti av, hvat er føroyskt, hvat er danskt og hvat er felags.
- Uppskot okkara verður av Jóanis Eidesgaard sagt at leggja tætt teirra uppskot-ið.
- Tað er tí sera sannlíkt, at Javnaðarflokkurin og Sambandsflokkurin kunnu samstarva um eina fyri føroyingin góða ríkisrættarliga loysn, ið ikki fremur ein »búskaparligan skelk ella hóttafall«, sum fullveldissamgongan sjálv óttast fyri, eins og flestu føroyingar.
- Flokkurin er sambært seinastu veljarakanning størsti flokkur á tingi.
- Hví hevur hann í hugaheimi »objektiva serfrøðinga« somnu stódd sum flokkar, ið ikki eru á tingi? Er tað tilætlað manipulation ella hevur »serfrøðinga

Marjus Dam, løgtingsmaður

hugsanin og ráðgevingin« eina politiska slagsíðu, ið avspeglar egnu hugsjón, heldur enn at vera objektiv? Um so er, tykist ikki rætt at pynta seg við objektiva serfrøðingaheitinum, ið eigur at vera óheft.

- Hesi fáu orð, tí í serfrøðingaheimi tygara tykist eitt nógv vert alternativ at vera burturgloynt: **Nevniliga alternativíð, ið**

helst hevur ein stóran meiriluta av føroyingum aftanfyrí seg. Við einari góðari ríkisrættarligari loysn, ið ikki fremur hóttafall ella búskaparligan skelk í Føroyum.

- Harra J. Mørkøre: Tað er ein seriørur flokkur, ið eitur Sambandsflokkurin. Tygara trúvirði tekur skaða, um hesin flokkur verður »gloymdur«. Vit eru mong í spyrja, um ein serfrøðingur bert sær við einum eyga. Um onkur serfrøðingur er, ið hevur hendan trupulleika, eigur tað at vera upplýst.

Vinarliga
Marjus Dam, løgtingsmaður

brot móti Føroya Landsstýrið.

Ikki ein erlig sök

Jóannes Eidesgaard er ímóti tjóðarfrælsi. Tað er ein erlig sök. Hann tekur undir við endamálinum hjá stjórnini sum er, at Føroyar skulu verða verandi undir danskum valdi. Tað er ein erlig sök. Men hann góðtekur eisini at stjórnin, sum ein lið í royndunum at náa hesum endamáli, fremur avtalubrot.

Tað er ikki ein erlig sök. Í fullveldissamráðingunum er Jóannes Eidesgaard í parti við donsku stjórnini. Tað er ein erlig sök. Men hann góðtekur eisini, at stjórnin brýtur grundleggjandi demokratiskar reglar. Góðtekur, at hægsti myndugleiki føroyinga undir verandi skipan ikki verður virdur.

Tað er ikki ein erlig sök. Sum allir aðrir javnaðarmenn á fólkatingi, stuðlar Jóannes Socialdemokratinum. Tað er ein erlig sök. Men tá leidarin fyri Socialdemokratiet brýtur eina avtalu við føroyskar myndugleikar, má hann velja, hvørjum hann skal vera loy-alur ímóti. Sínum flokki ella sínum heimlandi. Og tá Jóannes skuldi velja millum flokkin og sít egnu land, fall valið á Socialdemokratiet.

Tað er heldur ikki ein erlig sök.

Eitt jarnbrot kann brúkast til so mangt

Herfyri var orðaskifti um løgmannsrøðuna. Tá hoyrði Føroya fólk Jóannes Eidesgaard gera gjøldur burturúr avtaluni, sum er brotin. “Tit vóru sjálvri úti um tað. Tit kundu bara gjørt eina betri avtalu”, gøttaði hetta “føroyska” jarnbrotið sær...

Støðan hjá Jóannes Eidesgaard kann tí væl sam-anberast við eitt jarnbrot. Men hann er ikki nakað føroyskt jarnbrot. Hann er eitt jarnbrot í hondunum á Poul Nyrup Ramsussen. Nyrup brúkar hansara avgerandi stuðul til at fremja avtalu-

Tað er skelkandi at Jóannes Eidesgaard góðtekur avtalubrot - og stuðlar avtalubroti - bert tí tað tænar hansara politisku endamá-lum. Og tað er skelkandi at hann ikki heldur tey lyfti hann gav, áðrenn hann varð valdur í fólkatingið. Tí hann setir jú ikki Føroyar fremst. Hann tekur, sum ein av lim-um floksins segði herfyri, flokkin fram um landið. Hann tekur Socialdemokra-tiet fram um Føroyar. Og hetta ger hann, sjálvt tá leiðarin fyri Socialdemokratiet brýtur eina avtalu við Fø-oya Landsstýri.

Men eitt jarnbrot er jú eis-ini eitt amboð, sum verður brúkt av tí, sum heldur í tí. Tað glintar og kann fáa nógv buldur í, tá klettar verða fluttir. Men jarnbrotið ger ikki av, um klettarnir verða fluttir fyri at sleppa undan forðingum, ella um teir verða lagdir sum ein forðing. Eitt jarnbrot hevur onga meining sjálvt. Tað er vansin við at vera jarnbrot.

Jóannes hevur fleiri ferðir verið firtin, tá onkur hevur kravt, at hann nú má taka støðu og siga hvørjum parti hann er í. Hann hevur ákært slík fyri at leggja seg undir at fremja landasvík, hóast hetta orðið ongantíð hevur verið brúkt uttan av honum sjálvum. Orðatakið sigur: “Sekur er hann ið at sær tekur.” Serliga gerst hetta sjónskt tá so langt er ímill-um givin vallyfti og polit-iskar gerðir, sum hjá “jarn-brotinum Jóannesi Eides-gaard”.

Kai Vágffall

Orðaskifti:

»Vit takka Margretu fyri tíðina...«

- leiðin úr avskeplaðum heimastýri til nýggja frælsa stjórnarskipan

Undir viðgerðini av løg-

mansrøðuni herfyri var tað fyrst og fremst sjálvstýris-uppskotið hjá Javnaðar-flokkinum, sum kom at standa í brennideplinum. Út frá teirri sannroynd — sum eisini var staðfest av sam-gongutingmonnum — at landsstýrið hevur rent seg fast við fullveldisætlanini, veksur áhugin frá øllum síð-um fyri tí alternativa uppskotinum til at skipa Føroyar sum frælsa tjóð, sum Javnaðarflokkurin visir á.

Sjálvstýrislógin tekur allar avmarkingar burtur

Tað er ikki meir enn háltv-annað ár síðani, at Høgni, varaløgmaður, og aðrir loysingarmenn, háðandi skírdu sjálvstýrisuppskotið hjá Javnaðarflokkinum fupp og svindil, meðan teirra egna projekt um full-veldið enn lá feskt og vón-rikt á skriviborðinum. Mangt er broytt síðani tá.

Fullveldisætlanin hevur mist alt trúðvirði, undirtøk-an í fólkinum er minkað niður í ein lítlan minniluta, og millum landsstýrisflokk-ar og í landsstýrisflokkum valdar mistrúgv.

Hinvegin stendur nú upp-skotið hjá Javnaðarflokkin-um til nýggja sjálvstýrislóg alt meira sum tann gongda leiðin burtur úr einum av-skeplaðum heimastýri til eina nýggja frælsa stjórnar-skipan. Sjálvstýrislógin tek-

ur allar avmarkingar fyri veruligum sjálvstýri burtur, so at vit kunnu økja okkara brókunum niðri á øklunum og tvingaðir at seta harð-

Hans Pauli Strøm, løgtingsmaður

hvørt sum vit skapa búskap-arligu og samfelagsligu for-treyttimar.

Nýtt heimastýri loysir ongar trupulleikar

Tí gongur uppskotið hjá Javnaðarflokkinum ikki út uppá at seta eina nýggja heimastýrisskipan ístaðin fyri ta gomlu. Trupulleikin við eini heimastýrisskipan er júst tann, at hon ikki gevur veruligt sjálvstýri - hon gevur ikki føroyskum myndugleikum ta fullu ábyrgðina og tað fulla ræði á egnum viðurskiftum.

Tey skendskastu dømini um hetta var tann eyðmýkj-andi avmakt, sum føroyskir myndugleikar komu at standa við fyrst í ntiárun-um, tá teir vóru tiknir við brókunum niðri á øklunum og tvingaðir at seta harð-

rendar og grundbroytandi kreppuloynsnir í verk, sum aðrir høvdu lagt til rættis.

Eitt annað dømi um tey avskeplaðu viðurskifti undir heimastýrisskipanini, sum koma føroysku tjóðini í eina mannminkandi støðu, er nú føroyska málið við einum altjóða sáttmála lýsir verður lýst sum eitt landspartamál hjá einum tjóðskaparligum minniluta!

Nýggjur sáttmáli millum javnbjóðis partar

Tí kann ikki verða talan um bert at seta eina nýggja heimastýrisskipan í verk — tað kreivjast grundleggjandi broytingar í stjórnarviður-skiftunum, sum geva føroy-skum myndugleikum ta fullu ábyrgðina og tað fulla ræði á egnum viðurskiftum.

Hetta er

vorðið neyðugt fyri eina framhaldandi politiska, búskaparliga og samfelags-liga menning í Føroyum.

Við sjálvstýrislógini verður settur ein nýggjur sáttmáli í gildi millum Føroyar og Danmark, sum tek-ur heimastýrislógina av og umskipar viðurskiftini mill-um londini til ein felagsskap millum javnbjóðis partar í ríkinum.

Føroyskt sjálvræði tryggjað altjóðarættarliga

Hesin nýggi sáttmáli um ríkisfelagsskapin millum javnlíkar tjóðir verður lýstur fyri altjóða samfelagnum, so at hann fær altjóðarætt-arligt gildi. Á henda hátt verður føroyski tjóðar-myndugleikin tryggjaður fult so høgt sum á grund-lógarstigi. Júst við tí at sátt-málin fær altjóðarættarligt gildi, tryggja vit okkum ímóti, at danskir ella nakrir aðrir myndugleikar kunnu gera seg inn á tann fulla og óavmarkaða sjálvsavgerð-arættin, sum vit sambært sáttmálanum skulu hava yvir øllum viðurskiftum undir føroyskum lóggávu-valdi.

Sjálvstýrislógin loysir høvuðsmálini

Tað eru tvey altavgerandi mál at vinna við hesi mannagongd í sjálvstýris-málanum, sum sjálvstýris-lógin leggur upp til:

- Fyri tað fyrsta er hetta einasti mátin at fáa eina so breiða semju í sjálvstýris-málinum, bæði í fólkinum

og í tinginum, sum er neyð-ug fyri at øll kunnu kenna seg trygg við og medvirka til tær stóru broytingar, sum skulu til fyri at Føroyar kunnu koma at standa á egnum beinum.

Aðrir møguleikar eru ikki realistiskir: øðrumegin ligg-ur tann kollsiglda fullveldis-ætlanin, og hinumegin fær ein sambandsloysn hvørki tingið ella fólkíð við sær, tí so stór er framdriftin í sjálv-stýrismálinum tó hóast alt.

- Fyri tað næsta fáa vit loyst sjálvt høvuðsmálið í sjálvstýrisspurninginum: at vinna føroyskum myndug-leikum hægsta vald og fulla ábyrgd í egnum viðurskift-

arligt gildi. Á henda hátt verður ikki gjørt sum landsstýrið ætlar í einum lopi við eini loysing — m. a. av teirri einfaldu orsök at tær neyðugu bú-skaparligu og fyrisitingar-ligu fortreyttirnar rætt og slætt ikki eru til staðar. Hetta verður ikki gjørt við at skjóta sjálvstýri langt fram í tíðina og bara bóða inntil einaferð allar fortreytir verða til staðar.

Nei, vit fara til verka nú og fáa okkum við sjálvstýris-lógini fult ræði — kalla tað hægsta vald, kalla tað evsta vald, kalla tað suverenitet - á øllum teimum málsokjum, sum longu ídag eru yvirtik-in. Síðani leggja vit øll hini málsokini, sum enn eru rík-ismál, undir føroyska lóg-gávu, eitt fyri og annað eftir.

Og vit taka sjálvsagt eisini tað figgjarligu ábyrgðina við. Soleiðis taka vit veru-liga ábyrgd uppá okkum, so

Hans Pauli Strøm, løgtingsmaður

• Fyri tað fyrsta er hetta einasti mátin at fáa eina so breiða semju í sjálvstýris-málinum, bæði í fólkinum

• Fyri tað næsta fáa vit loyst sjálvt høvuðsmálið í sjálvstýrisspurninginum: at vinna føroyskum myndug-leikum hægsta vald og fulla ábyrgd í egnum viðurskift-

arligt gildi. Á henda hátt verður ikki gjørt við at skjóta sjálvstýri langt fram í tíðina og bara bóða inntil einaferð allar fortreytir verða til staðar.

Nei, vit fara til verka nú og fáa okkum við sjálvstýris-lógini fult ræði — kalla tað hægsta vald, kalla tað evsta vald, kalla tað suverenitet - á øllum teimum málsokjum, sum longu ídag eru yvirtik-in. Síðani leggja vit øll hini málsokini, sum enn eru rík-ismál, undir føroyska lóg-gávu, eitt fyri og annað eftir.

Og vit taka sjálvsagt eisini tað figgjarligu ábyrgðina við. Soleiðis taka vit veru-liga ábyrgd uppá okkum, so

hvørt vit eru før fyri at lyfta hana, politiskt, fyrisitingar-liga og figgjarliga, mál fyri mál. Og soleiðis verður eitt partvíst sjálvstýri til eitt fullfíggað sjálvstýri.

”og eitt kunningar-skriv til tann Nyrup, ið tá situr...”

Tá eru vit komin hartil, at allar fortreyttirnar eru skapt-ar fyri einum veruliga frium vali, har vit uttan ampa kunnu avgera, um vit skulu taka tað síðsta stigið, at loysa og fara út úr ríkis-felagsskapinum.

Sum ein partamaður í Norðstreymi hevur tikið til: ”Alt í alt ein greið og virði-lig prosess. Og táíð hon er at enda komin — um tað gongur av tí besta um eini 10 ár, og um tað gongst verri, so seinni — so kunnu vit halda fólkaatkvøðu um loysing ella samband. Verð-ur meiriluti fyri loysing, ja so senda vit bræv til Mar-gretu og takka fyri tíðina og eitt kunningarskriv til tann Nyrup, ið tá situr, um at vit hava tikið loysing.”

Tað er eisini meira stíflur yvir eini slíkari framferð. Og so sleppur man undan hesum skammiliga, sum nú fer fram, har man júkar og biddar um skiftisskipanir og skiftistíð til eina loysing, sum man kortini ikki heldur seg hava ráð ella førleika ella dirvi til at taka.

Vinnulig gagnnýtsla av alnetinum

Seinastu árinu er alnetið,

heimasíða og teldupostur vorðið ein partur av gerand-isdegnum hjá nógvum fø-royskum fyrítøkum. Flestu eru greið um mongu mögu-leikarnar, henda tóknin førir við sær, men fáar fyrítøkur hava til fulnar megnað at gagnnýtt teir rakstrarligu fyrimunirnar, sum digitali-sering og alnetið hava við sær.

E-business, ella e-vinna, er felagshæiti fyri teir mögu-leikar, sum fyrítøkan hevur, tá umræður vinnuliga gagn-nýtslu av alnetinum. Her er ikki bert talan um keyp og

sølu á alnetinum, ella e-handil, men eisini um sam-skifti sum heild við við-skiftafólk, veitarar, almenn-ar stovnar, starvsfólk osfr. Gongdin uttanlands er, at fyrítøkur, sum til fulnar megna at gagnnýta vinnu-ligu møguleikarnar við digi-talisering og alnetinum, vinna sær betri kappingar-føri. Samskiftið gerst effek-tivari og viðskiftafólk merkja eina betri tenastu, samstundis sum fyrítøkan fær rakstrarligar fyrimunir.

So sum so eru möguleikar-nr viðkomandi fyri allar fyrítøkur, sum vilja tryggja sær framtíðar kappingar-føri, og hetta er eitt mál, sum leiðslan á einstøku fyri-tøkunum eigur at taka støðu til.

TK Stovan skipar fríggeja-dagin 1. september fyri kunningarfundi um e-busi-ness undir heitinum »**E-business - víðekmur øllum fyrítøkum.**«.

Kunningarfundurin er í tveimum pørtum. Í fyrra partinum verður framlög-ur um e-business í síni heild, og í seinna partinum eru fyra stýttri innlegg um meira ítøkilig evnir, sum eru partar av e-business.

Fyrsti roðarin verður danski konsulenturin, rit-høvundurin og »kveikjarin« Jesper Bove-Nielsen. Hann fer at hugleiða, kveikja og kunna um digitalisering, e-business og um altjóða gongdina. Eisini fer hann at vísa á, hví e-business fyrst og fremst er ein strategiskur leiðsluspurningur, og ikki bert ein teknisk uppgáva hjá fyrítøkuni. (Bókin hjá Jesp-er Bove-Nielsen »E-Busi-ness« kann lesast á www.digitalstrategier.dk og kann annars keypt frá forlagnum Børsen).

Í seinna partinum verða

fýra innlegg:

Ráðgevin Preben Bach frá TÍC Árhus fer at greiða frá, hvussu fyrítøkur fáa ráðgeving og kunning, soleiðis at tær betur kunnu fyrireika seg til e-business.

Niels Chr. Nolsøe, stjóri á Elektron, greiðir m.a. frá arbeiðinum við at fáa toll og avgjöld avgreidd yvir al-netið, og hvussu hetta ar-beiðið lýður. Somuleiðis fer hann at greiða frá ymsum nýggjum, sum hendir í Føroyum júst nú innan e-busi-ness.

Linda Gunnlaugsdóttir, sum er nýggi stjórn á Eim-skip Føroyar, fer at greiða frá, hvussu tey brynja seg út til ta nýggju e-verðina. Eimskip ætlar at minka um fjarstøðuna millum keypara og seljara, og málið er at verða besti »útberari« av smápakkum í norðrhøvum um 3 ár. (Logistikur og forwarding).

Fróði Magnussen frá For-mula.fo fer at lýsa tann partin av e-handli, sum við-